

Paradise Lost

Bogen

John Milton: *Paradise Lost*. 1750.

Da Adam og Eva spiste af kundskabens træ i Paradisets Have, blev de smidt ud af Gud. De var blevet advaret, og alligevel forbrød de sig - og Paradiset var tabt for stedse.

Heraf titlen på dette værk fra 1667: *Paradise Lost*. Emnet er enormt: Hvad gik der galt? Var det menneskets egen skyld? Som enhver ved, var der en slange i paradiset – billedet på det onde, Satan - der lokkede dem på afveje. Men hvor kom Satan ind i billedet, ondskaben? Hvad var formålet, når det nu angiveligt var Gud, der bestemte alt? Var der overhovedet en hensigt?

Og hvad blev følgerne, på kortere og længere sigt? I dit ansigts sved skal du spise dit brød, havde Gud sagt – og sådan har det været lige siden. Var det en straf, en arvesynd? Eller en velsignelse, så mennesket fra nu af selv kunne bestemme? Eller var der en tilgivelse i form af Kristus?

Det er enorme temaer, der tages op i *Paradise Lost*, hvor jordkloden svæver som en kugle, hængt op i en snor mellem himmel og helvede. Hele set up'et er **ægte barok**, 1600-tallets storladne, svulstige stil. Rammerne for det gammelkendte er sprængt, og mennesket ser ind i et uendeligt univers mod et forsvindingspunkt, der er usynligt for det blotte øje.

Det følger blot til dette overvældende indtryk, at værket *Paradise Lost* blev skrevet med såkaldte blankvers – femfodede, urimede, jambiske verser, i alt 10.565. I skolens eksemplar fra 1750 er alt dette presset ned i en ganske lille, kompakt bog, nærmest i lommeformat.

Forfatteren

John Milton (1608-1674) var af borgerlig herkomst, født og opvokset i London. Som ung havde han længe søgt at holde sig uden for tidens religiøse spændinger og koncentrere sig om sin digtning.

Hans spændvidde var enorm. Det siges, at han

som student i Cambridge slugte stort set alt, hvad der var skrevet på engelsk, latin, græsk og italiensk og endda kunne en del af klassikerne udenad. 1638-39 var han på dannelsesrejse i Frankrig, Schweiz og Italien, hvor han bl.a. mødte den blinde **Galilei**. Men efterhånden blev han mere og mere inddraget i de politiske og religiøse stridigheder, først og fremmest i kraft af sit enestående talent som skribent og polemiker. Det blev til krasse angreb på statskirken og glødende indlæg for trykkefriheden. 1649 nåede han helt til tops og udnævntes som sekretær for statsrådet.

Men nu vendte lykken. Samme år – 1649 – mistede han synet og blev 100% blind. 1652 døde hans første kone, seks år senere hans anden. I 1660, da stuarterne, som **Milton** i den grad havde modarbejdet, kom tilbage til magten, undgik han med nød og næppe døden på skafottet. Herefter blev der ro i hans liv, og syv år senere udkom det værk, der har gjort ham til en af de største digtere overhovedet i England: *Paradise Lost*.

Man har svært ved at fatte den viljestyrke og det intellekt, der gjorde sådan en præstation mulig på et tidspunkt, hvor manden havde været totalt blind i hen ved 20 år.

Baggrunden

Der var tre store religiøse og politiske fløje i 1600-tallets England. Den ene var den **katolske**, der langt fra havde sluppet sit tag i befolkningen, men som med god grund følte sig forfulgt. Den anden fløj var **anglikanerne**, tilhængerne af den anglikanske statskirke, der 100 år tidligere var blevet indført af **Henrik VIII**, men som nu i stigende omfang blev identificeret med kongelig magt og enevælde. Den tredje fløj var den **Milton** hørte til: **Puritanerne**, der modarbejdede kongemagten til fordel for større magt til parlamentet. Puritanernes leder var den legendariske **Oliver Cromwell**.

Konflikten tilspidsedes, da **Cromwell** gennemførte sin revolution i 1640'erne. Kulminationen kom med kongen, **Charles I's** halshugning i 1649 og **indførelsen af republikken** i 1650'erne med **Cromwell** som *Lord Protector*. I 1660 vendte monarkiet tilbage, og på ny var der gamle regnskaber, der skulle gøres op, og som nær havde kostet **Milton** livet på skafottet. Helt galt gik det, da den glødende katolik, **Jakob II**, kom på tronen i 1685, hvilket tre år senere førte til *The Glorious Revolution*.

Under overfladen af denne hektiske udvikling lå et lige så heftigt intellektuelt opgør mellem religion og videnskab. På den ene side var der forsøg på at tilpasse den **anglikanske kirkes** teologi med elementer fra det gamle katolske verdensbillede. På den anden side var der **puritanerne**, der ikke gik på akkord med deres syn på mennesket som en afmægtig synder overfor Gud. Og på den tredje side **videnskaben**, der arbejdede for det grundsyn, at mennesket beherskede – og skulle beherske – naturen, en opfattelse, der bl.a. lå til grund for fysikeren **Isaac Newtons** indsats i slutningen af århundredet.